

The Response to Intervention Program of Third Type of Social-Emotional Learning on Behavioral Problems, Alexithymia, School Bounding and Emotional Regulation Disability: A Synthesis-Research Approach

Shahrooz Nemati *

Associate Professor, Department of Educational Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Rahim Badri Gargari

Professor, Department of Educational Sciences, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Mohammad Arshadtaleshmekaël

PhD Student in Educational Psychology University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Accepted: 19/11/2023

Received: 18/08/2023

eISSN: 2252-0031

ISSN: 2476/647X

Abstract

The purpose of this research was to systematic examination and present a meta-combination of the research related to the third kind of socio-emotional learning for elementary students with a specific learning disability. The study was qualitative using a meta-combination with synthesis study approach. The needed data were collected through a search of keywords of socio-emotional learning, specific learning disability, a neuro-developmental disorder in the library resources, theses, and the articles existing in the databases of ERIC, Google Scholars, PubMed, Science Direct, Scopus, Springer, Magiran, Irandoc during 1990-2021. In order to search for the information in the Iranian and foreign databases was used both in separation and in combination. The theoretical bases and the main and combination concepts were extracted, and the concept was analyzed and classified. The results of the examination and analysis of the studies and research showed that the intervention program of the third kind of socio-emotional learning was effective in the fields of psychological problems and disorders. The

* Corresponding Author: sh.nemati@tabrizu.ac.ir

How to Cite: Saeed, M., Saeed, M., Saeed, M. (2024). The Response to Intervention Program of Third Type of Social-Emotional Learning on Behavioral Problems, Alexithymia, School Bounding and Emotional Regulation Disability: A Synthesis-Research Approach, *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 14(53), 229-261. DOI: 10.22054/JPE.2023.75356.2605

findings of this research by identifying the nature of the intervention program of the third kind of socio-emotional learning show that regarding the existing theoretical and experimental, this idea could be proposed as an instructional package for the students with a specific learning disability.

Keywords: Response to Intervention Program of Third Type of Social-Emotional Learning, Behavioral Problems, Alexithymia, School Bounding, Emotional Regulation.

Extended Abstract

Introduction

A specific learning disability is a neuro-developmental disorder that continuously involves learning and a much wider range of cognitive problems that are often ignored in school (Jabarzadeh et al., 1402).

These disorders are identified based on the data obtained from different sources about the emotional or behavioral functions of the person and must appear in at least two different situations, one of which is school (Manuel, 2020). Among the challenges faced by children with specific learning disabilities is alexia (Cerutti et al., 2020), which is used to describe people who cannot identify and express their emotions (Auerbach et al., 2008). Also, they have fewer social skills, and compared to their brothers and sisters, they experience more physical and behavioral problems, they cannot understand and identify their emotions, and instead, they look for their emotional arousal to grow up. and they misinterpret their physical problems (Porcelli et al, 2013). Another concept that is raised in the relationship between the child and the school is the connection with the school, which refers to the relationship that a person has with the school and other aspects of academic life (McDoniel & Bierman, 2022).

Different approaches have been made to help this group of children in the field of special learning disorders, but in the new assessment model called the response-based intervention model, the effort is to emphasize the role of the educational environment in the assessment and interventions of education. This model is based on the identification and determination of shortcomings and inabilities and includes a set of decisions that guide interventions at 3 levels as follows: Interventions aimed at the progress of all students (first level). These interventions are deeper and are used for students who are at risk of academic failure (second level) and then more intensive. It is suitable for students for whom second-level interventions are not enough (third level). The level of progress of these students is tracked and finally, students who have special learning needs and should be examined with diagnostic methods beyond the usual psychological tests are identified (Shojaei and Rostami, 2016).

Therefore, considering the existence of many psychological problems such as behavioral problems, alexia, school connection, and

emotional regulation in children with specific learning disabilities, in the present study, the results of research that has been conducted in the field of social-emotional learning approach are examined. By analyzing and combining the results of this research, we can design a framework and an intervention program based on a qualitative study of the research synthesis type. The findings of the present research lead to the expansion and adjustment of the views related to the social-emotional learning approach and specific learning disabilities, and it is a training package for educational psychologists and therapists of specific learning disabilities. Therefore, the main question of this research is raised as follows: What are the components of the social-emotional learning program for students with specific learning disabilities?

2. Methodology

This qualitative study employed a meta-combination synthesis approach to gather data on socio-emotional learning and specific learning disabilities. Information was collected from various library resources and databases such as ERIC, Google Scholars, PubMed, Science Direct, Scopus, Springer, Magiran, and Irandoc spanning from 1990 to 2021. Theoretical bases and key concepts were extracted, analyzed, and classified to form the foundation of the study.

3. Results

Through the application of research synthesis methodology and the categorization of data from 14 internal and external sources selected based on their alignment with the research's title, purpose, questions, and methodology, this study has identified 16 subcategories and 8 primary articles. The examination of these sources reveals a notable focus by researchers on the educational framework of social-emotional learning that corresponds with the principles and strategies of social-emotional learning. Consequently, an initiative was taken to construct a comprehensive package by integrating elements such as self-awareness, emotional recognition, regulation strategies, empathy narratives, problem-solving skills, stress-coping mechanisms, decision-making processes, and SMART goal-setting. This holistic approach facilitates a thorough exploration of each foundational aspect of social-emotional learning.

4. Discussion

The findings of this study shed light on the crucial role of social and emotional learning training for individuals with special learning disorders, advocating for the integration of such interventions by therapists alongside other treatments. This approach not only fosters social integration and enhances interpersonal relationships among peers but also empowers individuals to gain self-awareness, facilitating improved interactions with peers, teachers, family, and society. The research identified limitations related to emotional expression and regulation influenced by educational and cultural factors, as well as interpersonal and social challenges. Future qualitative research could benefit from incorporating the key concepts derived from this study and exploring their application among the parents of these children. Given the robust theoretical and empirical foundation of the educational package designed for students with special learning disabilities, it stands as a valuable tool to support this demographic.

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات رفتاری، ناگویی خلقی، پیوند مدرسه و تنظیم هیجانی: رویکردی سنتز پژوهانه

شهر روز نعمتی * دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

رحیم بدری گرگری استاد گروه علوم تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

محمد ارشد طالشمکاییل دانشجوی دکتری علوم تربیتی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

چکیده

هدف این پژوهش بررسی نظام‌مند و ارائه فراترکیبی از پژوهش‌های مرتبط با مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی برای دانش‌آموزان مقطع ابتدایی دارای اختلال یادگیری ویژه بود. پژوهش از نوع کیفی با استفاده از راهبرد فراترکیب با رویکردی سنتز پژوهانه بود. داده‌های موردنیاز از طریق جستجوی واژگان کلیدی یادگیری اجتماعی هیجانی، اختلال یادگیری ویژه، اختلال عصب تحولی در منابع کتابخانه‌ای، پایان‌نامه‌ها و مقالات موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed، Google Scholar، ERIC، Science Direct، Scopus، Springer Magiran، Irandoc در بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۱ جمع‌آوری شد. به‌منظور جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی و خارجی به‌صورت جداگانه و ترکیبی استفاده شد. پایه‌های نظری و مضامین اصلی و ترکیبی استخراج، تحلیل مضمون و طبقه‌بندی شدند. نتایج حاصل از بررسی و تحلیل مطالعات و پژوهش‌های انجام‌شده نشان داد که برنامه مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی در حوزه‌های مشکلات و اختلالات روان‌شناختی اثربخش بوده است. یافته‌های این پژوهش با مشخص نمودن ماهیت برنامه مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی نشان می‌دهد که با توجه به پیشینه نظری و تجربی موجود، این ایده به‌عنوان یک بسته آموزشی برای دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه قابل طرح است.

کلیدواژه‌ها: برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی، مشکلات رفتاری، ناگویی خلقی، پیوند مدرسه و تنظیم هیجانی.

مقدمه

اختلال یادگیری ویژه^۱ اختلالی عصب-تحوالی^۲ است که به صورت مداوم^۳ یادگیری درسی^۴ را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اختلال یادگیری ویژه شامل اختلال خواندن^۵ (خواندن کلمه^۶، دقت^۷، نرخ خواندن^۸، سیالی^۹، درک مطلب خواندن^{۱۰})، اختلال نوشتن^{۱۱} (هجی کردن صحیح^{۱۲}، گرامر^{۱۳}، رعایت نکات دستوری^{۱۴}، وضوح^{۱۵} و سازمان‌دهی متن نوشتاری^{۱۶}) و اختلال ریاضیات^{۱۷} (فهم عدد^{۱۸}، به‌خاطر سپاری واقعیت‌های ریاضی^{۱۹}، صحت یا سیالی^{۲۰}، محاسبه^{۲۱} و استدلال صحیح ریاضی^{۲۲}) است (American Psychiatric Association, 2022). افراد دارای اختلال یادگیری ویژه، شامل گروه ناهمگونی از نیازها هستند (Maintained, 2010)، به این معنی که ناتوانی‌های یادگیری ویژه گستره‌ای بسیار وسیع‌تر از مشکلات شناختی و تحصیلی را در برمی‌گیرد که اغلب در مدرسه نادیده گرفته می‌شود. فهم کامل این اختلال نیازمند توجه به حوزه‌های اجتماعی، عاطفی و رفتاری زندگی کودک است (جبارزاده و همکاران، ۱۴۰۲)، زیرا در ایجاد این اختلال عوامل

1. Specific learning disabilities
2. Neurodevelopmental disorder
3. Maintained
4. Academic learning
5. Reading Disorder
6. Word reading
7. Accuracy
8. Reading rate
9. Fluency
10. Reading comprehension
11. Written Expression
12. Spelling accuracy
13. Grammar
14. Punctuation accuracy
15. Clarity
16. Organization of written Expression
17. Mathematics disorder
18. Number sense
19. Memorization facts
20. Accurate or fluent
21. Calculation
22. Accurate math reasoning

مختلف آموزشی، محیطی، روان‌شناختی و حتی ژنتیکی دخالت دارند (ویسمه و همکاران، ۱۴۰۲).

این اختلالات بر اساس داده‌های حاصل از منابع مختلف در مورد کارکردهای هیجانی یا رفتاری فرد شناسایی می‌شوند و باید دست کم در دو موقعیت متفاوت که یکی از آن‌ها مدرسه است بروز پیدا کنند (Manuel, 2020). از جمله چالش‌های فرا روی کودکان دارای اختلال یادگیری ویژه^۱، ناگویی خلقی^۲ (Cerutti et al., 2020) است که در توصیف افرادی به کار می‌رود که توانایی شناسایی و بیان هیجان‌های خود را ندارند (Auerbach et al., 2008). همچنین شایستگی‌های اجتماعی کمتر دارند و در مقایسه با برادران و خواهران خود مشکلات جسمی و رفتاری بیشتری را تجربه می‌نمایند و نمی‌توانند هیجان‌ات خود را درک و شناسایی نمایند و به‌جای آن به دنبال برانگیختگی‌های هیجانی که دارند به بزرگ کردن و سوء تعبیر مشکلات جسمی خود می‌پردازند (Porcelli et al., 2013). در پژوهشی دیگر یافته‌ها حاکی از این بود که اختلال یادگیری ویژه با مشکل در پردازش عاطفی و ناگویی هیجانی رابطه مثبت دارد، هرچقدر شدت اختلال بیشتر باشد دشواری در پردازش عاطفی شدیدتر خواهد بود (Chung & Chen, 2020). یکی از مفاهیمی که در ارتباط بین کودک و مدرسه مطرح می‌شود، مفهومی است به نام پیوند با مدرسه که اشاره به ارتباطاتی دارد که فرد با مدرسه و دیگر جنبه‌های زندگی تحصیلی دارد. احساس تعلق به ارتباط دوستانه، کسب تجارب مثبت از دیگران و به‌طور خاص به داشتن تجربیاتی از عزت‌نفس و شایستگی ایجاد پیوند با مدرسه را شامل مشارکت در مدرسه، تعهد به ارزش‌ها، باور نسبت به مدرسه تعریف کرده‌اند (McDoniel & Bierman, 2022). پیوند با مدرسه نشان‌دهنده یک اصلاح گسترده است که برای توصیف روابط دانش‌آموزان با مدرسه استفاده شده است. پیوند با مدرسه نتیجه خودکنترلی فرد در نظر گرفته شده است و به نظر می‌رسد در مقایسه با کودکان عادی کودکان دارای اختلال یادگیری ویژه احساس تعلق کمتری به مدرسه دارند و پیوند با مدرسه بر آنان دشوارتر

-
1. Specific learning disabilities
  2. Alexithymia

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات...؛ نعمتی و همکاران | ۲۳۷

خواهد بود. به عبارت دیگر این کودکان نمی‌توانند بین خود و مدرسه نوعی دلبستگی ایجاد کنند که به بهبود روابط خود با اولیا مدرسه منجر شود (Dougal, 2019). سبک‌های دلبستگی ناایمن در دانش‌آموزان دارای مشکل در خواندن در مقایسه با دانش‌آموزان عادی شایع‌تر می‌باشد (رضایی شریف و همکاران، ۱۳۹۲). همچنین سبک دلبستگی ناایمن به‌عنوان یک عامل خطر در بروز ناسازگاری‌های هیجانی-اجتماعی دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری مطرح می‌باشد (Al-Yagon & Mikulincer, 2004). سبک‌های دلبستگی و سازگاری اجتماعی-هیجانی در دانش‌آموزان با مشکلات یادگیری ارتباط وجود دارد (Pedersen et al, 2020). همچنین تنظیم هیجان در دوران کودکی دارای اهمیت حیاتی است؛ چراکه در طول این دوره، کودکان باید درکی از راهبردهای تنظیم هیجان داشته باشند و یاد بگیرند از برای مدیریت هیجان‌های خود استفاده کنند (Cole, Dennis, Smith-Simon & Cohen, 2009). این نکته به‌ویژه در کودکان دارای اختلال یادگیری ویژه حساسیت بیشتری پیدا می‌کند؛ چراکه پژوهش در طول چند دهه گذشته نشان داده است که دانش‌آموزان با اختلال یادگیری ویژه دارای مسائل رفتاری، هیجانی و اجتماعی بوده‌اند (Arthur, 2003).

دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه، دچار نارسایی‌هایی در زمینه‌ی مهارت اجتماعی هستند و عدم مهارت‌های اجتماعی منجر به تعامل‌های اندک شده و درنهایت توسط همکلاسی و هم سن و سالان خود طرد می‌شود (Vaughn & Sinagub, 2001). علاوه بر این، آن‌ها اغلب در شروع و تداوم رابطه مشکل دارند و همین مشکل‌ها ممکن است منجر به مشکلات رفتاری و روان‌شناختی همچون ناسازگاری، پرخاشگری و لجبازی، احساس تنهایی، حرمت خود پایین، ناگویی خلقی و حتی افسردگی گردد (Operto et al, 2020). عدم مهارت اجتماعی و هیجانی در این دانش‌آموزان، تأثیر منفی بر کارکرد تحصیلی آنان دارد (Elliott & Ray, 2006). آموزش رفتارهای اجتماعی برای توسعه مهارت‌های اجتماعی، جرئت‌آموزی، برترطلبی، داشتن اطمینان زیاد به خود و رابطه با همسالان مؤثر می‌باشد (Umadevi & Sukumaran, 2010). دنالت و دری (۲۰۱۴) در

مداخله‌ای با تکیه بر یادگیری مهارت‌های اجتماعی - هیجانی بر کودکان دارای مشکلات رفتاری، نتیجه گرفتند که کار گروهی و آموزش مهارت‌های اجتماعی - هیجانی، مشکلات رفتاری را کاهش می‌دهد (Denault Anne-Sophie & Déry Michèle, 2014).

رویکردهای مختلفی برای کمک به این گروه از کودکان در حوزه اختلال یادگیری ویژه انجام شده است که رویکرد یادگیری اجتماعی از جمله این موارد است که اثربخشی آن در حوزه‌های متعدد تأیید شده است، مورد توجه متخصصان قرار گرفته است (بدری و همکاران، ۱۳۹۵). مداخله یادگیری اجتماعی - هیجانی، زمینه‌ساز و باعث جریان رشد کفایت‌ها و قابلیت‌های اجتماعی و هیجانی در افراد است (Social Emotional Learning Academic Association, 2008). یادگیری اجتماعی هیجانی به توانایی برای درک، اداره و بیان موفقیت‌آمیز جنبه‌های اجتماعی و هیجانی زندگی، مانند یادگیری نحوه برقراری رابطه، حل مسائل و مشکلات روزمره و سازگاری با تقاضاهای پیچیده، اشاره دارد (Elias, 2010). نتایج تحقیقات نیز نشان می‌دهد آموزش مهارت‌های اجتماعی - هیجانی، سازگاری اجتماعی را افزایش می‌دهد، پرخاشگری را کاهش می‌دهد و رفتارهای فرا اجتماعی را تقویت می‌کند (Mayer & Brackett, 2003) و بر کیفیت روابط اجتماعی تأثیر می‌گذارد (Eisenberg et al., 2010). اثربخشی مداخله یادگیری اجتماعی - هیجانی بر کودکان و نوجوانان و با توجه به نتایج پژوهش‌های مختلف مبنی بر به وجود اختلالات رفتاری در دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری ویژه (Taklavi, 2011)؛ همچنین شیوع اختلال ناگویی خلقی در این دانش‌آموزان (Berens et al., 2019) و از طرف دیگر تأیید یافته‌های پژوهشی مختلف بر وجود مشکلات ناایمنی و عدم پیوند و دل‌بستگی با معلمان و دانش‌آموزان و مدرسه در آن‌ها (Robbie, 2020؛ پیرزادی و شریفی اردانی، ۱۳۹۵) و بالأخره یافته‌های پژوهش مختلف مبنی بر اثربخشی برنامه‌های یادگیری اجتماعی - هیجانی بر تنظیم هیجان، انگیزش و علاقه به تحصیل، مشکلات رفتاری و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان (Bridgeland et al., 2013; Kelinberg & Fernell, 2017). برنامه‌های یادگیری اجتماعی - هیجانی بر مشکلات روانی - هیجانی کودکان دارای اختلال یادگیری

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات...؛ نعمتی و همکاران | ۲۳۹

ویژه مؤثر است. آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی باعث افزایش تنظیم هیجان و افزایش مهارت‌های اجتماعی در کودکان با اختلال یادگیری ویژه می‌شود (صدری دمیرچی و اسماعیلی قاضی ولوئی، ۱۳۹۵). آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی با انگیزش و علاقه به تحصیل رابطه دارد (Bridgeland et al., 2013). یافته‌ها نیز مؤید این است که یادگیری‌های اجتماعی هیجانی بر رفتار اجتماعی مثبت، مشکلات رفتاری و عملکرد تحصیلی مؤثر می‌باشد (Kelinberg & Fernell, 2017). در تحقیقات انجام یافته قبلی دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه را بر اساس مدل سنتی ارزیابی می‌کردند؛ یعنی تفاوت عملکرد و پیشرفت تحصیلی با توانایی هوشی انتخاب و مداخلات یادگیری اجتماعی هیجانی را انجام می‌دادند اما در مدل‌های جدید ارزیابی که مدل مداخله مبتنی بر پاسخ^۱ نامیده می‌شود تلاش بر این است بر نقش محیط آموزشی در سنجش و مداخلات آموزش تأکید شود. این الگو بر مبنای شناسایی و تعیین کاستی‌ها و ناتوانی‌ها بنا شده و دربرگیرنده مجموعه‌ای از تصمیمات است که مداخله‌هایی را در ۳ سطح به شرح زیر هدایت می‌کنند: مداخله‌هایی که در جهت پیشرفت همه دانش‌آموزان انجام می‌شود (سطح نخست)، مداخله‌هایی که عمیق‌تر هستند و برای دانش‌آموزانی استفاده می‌گردد که در معرض افت تحصیلی می‌باشند (سطح دوم) و سپس مداخله‌هایی که فشرده‌تر می‌باشند و مناسب دانش‌آموزانی است که مداخله‌های سطح دوم برای آن‌ها کافی نمی‌باشد (سطح سوم). میزان پیشرفت این دانش‌آموزان پیگیری می‌گردد و در نهایت دانش‌آموزانی که نیازهای یادگیری ویژه داشته و باید با روش‌های تشخیصی فراتر از آزمون‌های روان‌شناختی معمول بررسی شوند شناسایی می‌شوند (شجاعی و رستمی، ۱۳۹۶).

از این رو با توجه به وجود مشکلات روان‌شناختی متعدد نظیر مشکلات رفتاری، ناگویی خلقی، پیوند مدرسه و تنظیم هیجانی در کودکان دارای اختلال یادگیری ویژه، در پژوهش حاضر به بررسی نتایج پژوهش‌هایی که در زمینه رویکرد یادگیری اجتماعی-هیجانی انجام شده است می‌پردازیم تا با تحلیل و ترکیب نتایج این پژوهش‌ها بر اساس یک

مطالعه کیفی از نوع سنتز پژوهی بتوانیم چارچوب و برنامه مداخله‌ای طراحی کنیم. یافته‌های پژوهش حاضر به بسط و تعدیل دیدگاه‌های مرتبط با رویکرد یادگیری اجتماعی-هیجانی و ناتوانی‌های یادگیری ویژه می‌انجامد و بسته آموزشی راهگشای متخصصان روانشناسی تربیتی و درمانگر ناتوانی‌های یادگیری ویژه است؛ بنابراین پرسش اصلی این پژوهش بدین گونه مطرح می‌شود که: برنامه آموزش یادگیری اجتماعی-هیجانی برای دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه دارای چه مؤلفه‌هایی است؟

روش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی، با رویکرد پژوهش کیفی از نوع سنتز پژوهی است. هدف سنتز پژوهی این است که تحقیقات را به منظور خلق تعمیم‌ها، ترکیب کند. مراحل سنتز پژوهی تحقیق حاضر بر اساس مدل هفت مرحله‌ای (Sandelowski & Barroso, 2013) شامل: ۱- تنظیم پرسش پژوهش ۲- بررسی نظام مند متون ۳- جستجو و انتخاب منابع مناسب ۴- استخراج اطلاعات منابع ۵- تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌ها، ۶- کنترل کیفیت کدهای استخراجی و ۷- ارائه یافته‌ها است. خلاصه‌ی مراحل به شرح ذیل است:

مرحله اول تنظیم پرسش پژوهش: در نخستین مرحله، تمرکز بر «چه چیزی: what»، «چه کسی: who»، «چه وقت: when» و «چگونه: how» است. در مرحله دوم، به منظور بررسی پیشینه و یافتن مطالعات و منابع مرتبط با عنوان پژوهش، با استفاده از کلیدواژه‌های اختلال یادگیری ویژه، یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات رفتاری، ناگویی خلقی، پیوند مدرسه و تنظیم هیجانی در پایگاه‌های اطلاعاتی Google Scholar، Science direct، Elsevier، ProQuest، Scopus، Springer، Pubmed، Sid، Magiran عناوین و چکیده مقالات از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۲۱ مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله سوم با جستجو از منابع و جمع‌آوری داده‌ها، ۱۰۴ مورد پژوهش خارجی و داخلی در فاصله سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۲۱ وارد تحقیق شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل مداخله‌های صورت گرفته با استفاده از یادگیری اجتماعی هیجانی در دانش‌آموزان دارای

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات...؛ نعمتی و همکاران | ۲۴۱

اختلال یادگیری ویژه چاپ شده در مجلات علمی-پژوهشی داخل و خارج کشور؛ همچنین ارائه اطلاعات واضح و کافی در ارتباط با عناصر ساختاری پژوهش (هدف، مؤلفه، روش و نمونه) در گزارش پژوهش و ملاک خروج؛ مقالات ارائه شده در همایش‌ها، کنفرانس‌ها؛ و نیز مقالات غیر مرتبط باهدف پژوهش مداخله یادگیری اجتماعی هیجانی در دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه بود. همچنین به‌علت همپوشی غنی شدن پژوهش از مقالات مشابه در زمینه اختلالات عصب تحولی نیز استفاده گردید. در نهایت ۱۴ مقاله کاملاً مرتبط به‌صورت هدفمند انتخاب و با استفاده از ابزار گلین (دارای ۴ مقیاس اصلی: جامعه آماری، جمع‌آوری داده، طرح تحقیق و نتایج) به لحاظ روش‌شناسی سنجیده شد و سپس به‌طور کامل و دقیق مطالعه و بررسی شدند. در مرحله چهارم، پس از انتخاب نمونه‌ها، پژوهش‌های موردنظر در جدول ۱ طبقه‌بندی شدند. در مرحله پنجم، برای تمام عوامل استخراج شده از منابع مرتبط، یک کد در نظر گرفته شد و سپس این کدها با توجه به منابعی که از آن‌ها استخراج شده طبقه‌بندی شدند در مرحله ششم، جهت کنترل کیفیت، روایی و پایایی کدهای استخراجی موردسنجش قرار گرفت. روایی کدها با استفاده از ابزار گلین ارزیابی شد. همچنین جهت بررسی پایایی کدها کدهای استخراج شده برای ۴ نفر از نویسندگان منابع ارسال شد و مورد تأیید قرار گرفت. در مرحله هفتم و آخر به ارائه یافته‌ها از مراحل پیشین پرداخته شد. سپس مفاهیم به‌دست آمده جمع شده و در مقوله‌های کلی‌تر قرار گرفتند. به‌طوری‌که مفاهیم استخراجی در ۱۴ مقوله فرعی خلاصه شدند که در نهایت، ۸ مقوله اصلی به دست آمد (جدول ۲).

جدول ۱. پژوهش‌های آزمایشی مرتبط با مداخله یادگیری اجتماعی هیجانی در افراد دارای اختلال

یادگیری ویژه

ردیف	عنوان	نویسندگان	جامعه	مداخله
۱	یادگیری اجتماعی هیجانی برای کاهش قلدری، نزاع، قربانی شدن میان دانش‌آموزان متوسطه	Dorty L. Espelage A. Rose And Joshua R. Polanin (2015)	دانش‌آموزان کلاس ششم، هفتم و هشتم	۱) همدلی و ارتباط و انتقاد محترمانه و اعتماد به نفس: ۵ جلسه (۲) قربانی شدن: ۲ جلسه (۳) حل مسئله: ۲ جلسه (۴) تنظیم هیجان: ۲ جلسه (۵) پیشگیری از سوءاستفاده (بدرفتاری کردن): ۲ جلسه
۲	فعالیت‌های یادگیری اجتماعی هیجانی در مدارس، اثرات آن روی ادراکات قربانیان قدری	Amand B Nickerson, stephanies. Fredrick, Katheleen P. Allen (2019)	دانش‌آموزان ۴-۱۲ ساله	۱) مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان (۲) آگاهی اجتماعی (۳) مدیریت خود (۴) مهارت‌های ارتباطی
۳	رشد یادگیری و مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری یک برنامه مداخله تربیتی	Hazar Mafra(2015)	دانش‌آموزان ۱۴-۱۷ ساله ۵ دانش‌آموز	۱) رشد توانایی فردی برای همکاری با دیگران (۲) رشد خودآگاهی و درخواست و تقاضای موافقت با همکلاسی خود (۳) رشد توانایی گوش دادن و تمرکز کردن روی مسئولیت‌ها (۴) رشد توانایی بررسی استرس، اضطراب و کمرویی (۵) رشد توانایی تصمیم‌گیری
۴	طراحی و به‌کارگیری و ارزیابی برنامه آموزش هیجان و اثرات آن روی عملکرد تحصیلی	Maria- Jose' Maria- galvan and Raquel Gilar- Corbi (2020)	دانش‌آموزان ۹-۱۲ ساله ۸۲ دانش‌آموز کلاس‌های سوم، چهارم و پنجم	۱) سازمان‌دهی کلاس درسی (۲) OKAPI (یادگیری مشارکتی (۳) ایجاد محیط کلاسی مثبت (۴) مشارکت همه اعضای جامعه یادگیرندگان (۵) آموزش هوش هیجانی
۵	یادگیری اجتماعی هیجانی برای کودکان پیش‌دبستانی	Karen L. Bierman and Mojdeh Motamedi(2015)	۲۸۷ نفر از دنبال‌شدند به مدت یک سال	۱) مهارت دوست‌یابی و رفتارهای اجتماعی (۲) دانش هیجانی (تشخیص و طبقه‌بندی هیجان‌ها) (۳) خودکنترلی (۴) مهارت حل مسئله

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات...؛ نعمتی و همکاران | ۲۴۳

ردیف	عنوان	نویسندگان	جامعه	مداخله
۶	تمرینات اجتماعی، عاطفی و رفتاری با نسبت بالا برای دانش‌آموزان با ناتوانی در محیط‌های فراگیر	Mabel O. Rivera & Glenna K. Mekeithan (2019)	-	(۱) ایجاد محیط یادگیری قابل احترام و سازمان‌یافته (۲) ایجاد کردن بازخوردهای سازنده و مثبت برای راهنمایی یادگیری رفتار (۳) تدریس رفتارهای اجتماعی (۴) هدایت کردن ارزیابی رفتارهای کاربردی و اساسی برای پیشرفت رفتارهای فردی
۷	اثر بخشی برنامه درسی پایه یادگیری اجتماعی-هیجانی برای دانش‌آموزان پیش‌دبستانی و کلاس اول در معرض خطر اختلال عاطفی و رفتاری	Annpo Dounic & Noncy L. Gorbett (2021)	۱۱۵۴ ۶۲۷ نفر کودکستان ۵۲۷ پایه اول	(۱) خواندن کتاب داستان به صورت تعاملی و مشترک برای بهبود گفتگوهای عاطفی (۲) شناسایی کلامی احساسات با استفاده از لغت‌های هدف‌دار (۳) خواندن محاوره‌ای برای بهبود خودتنظیمی (۴) برنامه‌های حمایتی راهبردهای خودتنظیمی
۸	تأثیر برنامه یادگیری هیجانی اجتماعی برای دانش‌آموزان پیش‌دبستانی	Agnes S. K. Wong Cecilia W. P. Li-Tsang Andrew M. H. Siu	گروه آزمایش ۱۴ گروه کنترل ۱۳ دانش‌آموزان پیش‌دبستانی	(۱) مقدمه: مرور و بررسی کلی برنامه (۲) آگاهی و بیان هیجانات (۳) هیجانات تفکر و کنش‌ها (۴) مدیریت استرس و اضطراب (۵) تفکر واضح (۶) قدرت تفکر مثبت
۹	اثر بخشی آموزشی نهادهای یادگیری اجتماعی-هیجانی، برای دانش‌آموزان کودک و پایه اول در معرض خطر اختلالات هیجانی و رفتاری	Ann P. Daunic, Naney L. Gorbett Stephen W. Smit James Algina	۱۱۵۴ دانش‌آموز از ۶۲۷ مهد کودک و ۵۲۷ پایه اول	(۱) خواندن کتاب داستان تعاملی برای ارتقاء دادن مکالمه هیجانی (۲) شناسایی کلامی احساسات با استفاده از واژگان مورد هدف (۳) خواندن مکالمه برای ارتقاء دادن خودکنترلی (۴) حمایت و پشتیبانی برنامه کاربردی استراتژی‌های خودکنترلی
۱۰	شیوه‌های اجتماعی، هیجانی و رفتاری سطح	Mabel D. Rivera and Glenna K. McKeithan (2019)	-	(۱) عادت‌هایی که گوش دادن فعال را تقویت می‌کنند. (۲) تقویت فعالیت‌های

ردیف	عنوان	نویسندگان	جامعه	مداخله
	بالا برای دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی در زمینه‌های جامع			شناختی و تعاملات محترمانه (۳) عادت‌هایی که فعالیت‌های شناختی و حافظه کاری را تقویت می‌کنند. (۴) ایجاد ارتباط بین محتوا و زندگی واقعی.
۱۱	تأثیر مداخله‌هایی بر پایه کلاس بر مهارت‌های دانش‌آموزان دارای ناتوانی هوشی	Yetunde C. Adeniyi olyinkao. omigbodun (2016)	دانش‌آموزان ۱۹-۱۰ ساله از	نسخه انطباقی آموزشی مهارت‌های اجتماعی ماتسون MESSIER ارزیابی ماستون مهارت‌های اجتماعی برای افراد مبتلا به کم‌هوشی.
۱۲	اثرات یادگیری اجتماعی هیجانی روی مشکلات رفتاری دانش‌آموزان با ناتوانی‌های یادگیری	Kelsey olson (۲۰۱۸)	۵۰۰ دانش‌آموز مدارس متوسطه	(۱) مغز چگونه کار می‌کند (۲) ذهن آگاهی (۳) آگاهی متمرکز (۴) گوش دادن آگاهانه (۵) دیدن آگاهانه (۶) چشیدن آگاهانه (۷) حرکت آگاهانه ۱ (۸) حرکت آگاهانه (۹) چشم‌انداز گرفتن (۱۰) انتخاب خوش‌بینی (۱۱) قدردانی از تجربیات شاد (۱۲) اظهار قدردانی (۱۳) انجام عمل محبت‌آمیز (۱۴) انجام عمل آگاهانه در جهان
۱۳	هیجانی و مداخله یادگیری اجتماعی فشرده: راهبردهایی که از دانش‌آموزان با نیازهای شدید در سطح ۱ حمایت می‌کند	Zacharya Weingarten, chirterralyn brown,teri mary (۲۰۲۰)	-	راهبردهایی که از دانش‌آموزان با نیازهای فشرده در سطح ۱ حمایت می‌کند. خودآگاهی: (۱) به دانش‌آموزان کمک کنید که نقاط ضعف و قوت خود را بشناسند. (۲) به دانش‌آموزان کمک کنید که وضعیت خود را بشناسند و این که چرا از خود دفاع می‌کنند. (۳) اطمینان حاصل کنید که دانش‌آموزان از اهداف رفتاری و یادگیری آگاه هستند.

ردیف	عنوان	نویسندگان	جامعه	مداخله
				<p>(۴) آن‌ها را در جریان دست‌یابی به اهدافی که متناسب با سن آن‌ها است درگیر کنید.</p> <p>خودمدیریتی:</p> <p>(۱) به دانش‌آموزان راهبردهایی را برای حل کردن مسئله و تنظیم احساسات خود آموزش دهید. (۲) از روش‌های فعال تدریس که قابل پیش‌بینی باشد استفاده کنید و از دانش‌آموزان حمایت کنید که هیجانات و رفتار خود را مدیریت کنند. (۳) دانش‌آموزان را به استفاده از راهبردهای مدیریت استرس تشویق کنید.</p> <p>تصمیم‌گیری مسئولانه:</p> <p>(۱) به دانش‌آموزان کمک کنید که در مورد تصمیم‌ها و پیامدهای تصمیم خود فکر کنند. (۲) دانش‌آموزان را در تدوین هنجارها و قوانین کلاس مشارکت دهید و پیامدهایی که به نقص قوانین کلاسی منجر می‌شود. (۳) آگو قرار دهید رفتارهایی که بخشی از هنجارهای کلاسی هست.</p> <p>مهارت‌های ارتباطی:</p> <p>(۱) زمانی که دانش‌آموزان به‌طور مشترک کار می‌کنند در مورد حل تعارض و حل مسئله آموزش دهید. (۲) آگو قرار دهید برای دانش‌آموزان که در هنگام مخالفت محترمانه با همسالان چگونه رفتار کنند. (۳) در مورد نحوه مشارکت در کار گروهی و همکاری با</p>

ردیف	عنوان	نویسندگان	جامعه	مداخله
				<p>دیگران دستورالعمل روشن بدهید. (۴)</p> <p>مهارت‌های اجتماعی موردنیاز برای حمایت از کار گروهی و یادگیری گروهی را الگو قرار دهید.</p> <p>آگاهی اجتماعی:</p> <p>(۱) فرصت‌هایی را برای دانش‌آموزان فراهم کنید تا فرهنگ خانه خود را به اشتراک بگذارند و در مورد تفاوت‌های فرهنگی صحبت کنند. (۲) فرهنگ خانه دانش‌آموزان را در مدیریت کلاس ادغام کنید. (۳) از ادبیات برای کمک به دانش‌آموزان و برای شناسایی احساسات و شخصیت و ایجاد ارتباط با زندگی خود استفاده کنید.</p>
۱۴	یادگیری اجتماعی هیجانی و مداخله فشرده: راهبرهایی که از دانش‌آموزان با نیازهای شدید در سطح ۲ و ۳ حمایت می‌کند.	Zachary Weingarten, crirsterralyn brown,teri mary (2020)		<p>خود آگاهی:</p> <p>(۱) از کارت‌های گزارش روزانه برای این‌که دانش‌آموزان رفتارهایشان را انعکاس دهند استفاده کنید و این‌که در یک روز بیشتر بر کدام رفتار متمرکز هستند.</p> <p>(۲) به دانش‌آموزان کمک کنید تا محرک‌های رفتاری معمول و رایج را شناسایی کنند و موقعیت‌های چالش‌برانگیز را شناسایی کنند.</p> <p>(۳) برای این‌که تشخیص دهید چه چیزی برای آن‌ها تقویت‌کننده است با دانش‌آموزان مصاحبه کنید.</p> <p>خود مدیریتی:</p> <p>(۱) از برنامه گروهی در حین آموزش استفاده کنید برای کمک به دانش‌آموزان که رفتار خود را مدیریت</p>

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات...؛ نعمتی و همکاران | ۲۴۷

ردیف	عنوان	نویسندگان	جامعه	مداخله
				<p>کنند.۲) فرصت‌هایی را برای دانش‌آموزان فراهم کنید تا به رفتار خود نظارت کنند.۳) در مورد برنامه خود مدیریتی دستورالعمل روشن و اضافی بدهید.</p> <p>تصمیم‌گیری مسئولانه:</p> <p>۱) از یک برگه بازخوردی برای تشویق دانش‌آموزان به این که رفتارشان را ارزیابی کنند استفاده کنید.۲) به دانش‌آموزان کمک کنید که تصمیم‌گیری مسئولانه را تمرین کنند.</p> <p>از گزینه انتخاب استفاده کنید.۳) انتظارات رفتاری و برنامه تقویت را در خانه و مدرسه هماهنگ و همسو کنید.</p> <p>مهارت‌های ارتباطی:</p> <p>۱) در کلاس از دستورات و ساختار بیشتر استفاده کنید.۲) برای دانش‌آموزان فرصت‌هایی را فراهم کنید تا مهارت‌های ارتباطی را در گروه‌های کوچک تمرین کنند.۳) یک رابطه مربی هم‌تا را برای تمرین‌های اضافی و مهارت‌های ارتباطی ایجاد کنید.</p>

یافته‌ها

بر اساس کدگذاری داده‌های حاصل، جدول زیر استخراج شد.

جدول ۲: کدبندی و استخراج مفاهیم و مقولات فرعی و اصلی از تحقیقات

ردیف	مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم
۱	شناخت خود و خودآگاهی	تکنیک	شناخت نقاط قوت و ضعف خود بتواند نیمی‌رخ‌ی از خود، توجه هم به شناخت افکار و احساسات خود، توجه آگاهی، تقویت توانایی خود
		تکالیف	از دانش‌آموزان می‌خواهیم که مشخصات خود را که شامل حرف اول نام و نام خانوادگی است بر روی کاغذ بنویسند. بحث در مورد احساسات و افکار خود و علایق خود با اعضای گروه، در حال بودن، برگه‌ی فکر کردن به خصایص مثبت و مهم خود با دیگران
۲	فهم هیجان‌ها	تکنیک	تعریف مفاهیم و اصطلاحاتی مانند احساسات جسمانی، هیجان خوشایند، ناخوشایند، توانایی تشخیص احساسات جسمانی که با هیجان‌ها، شناسایی هیجان‌ها بر طیفی از خوشایند یا ناخوشایند، اندازه‌گیری شدت هیجان، تمرکز و آرام کردن ذهن و تمرینات تنفس برای کنترل هیجان‌ها
		تکالیف	آموزش اندازه‌گیری هیجان با استفاده از دماسنج و اینکه در موقعیت‌هایی که هیجان را احساس می‌کنید فکر می‌کنید در بدن خود چه حسی دارید؟ آیا هیجان‌ها خوشایند یا ناخوشایند یا هر دو هستند - استفاده از کارت‌هایی را به دانش‌آموزان بدهید که شامل تصاویر افراد با هیجان‌های مختلف است و بگویید که چه احساس و حالت هیجانی می‌باشد، آیا تاکنون این هیجان برای شما اتفاق افتاده است؟
۳	کنترل هیجان	تکنیک	شناسایی حالت هیجانی در موقعیت‌های مختلف، تعریف کنترل هیجان، ویژگی‌های افرادی که نمی‌توانند هیجان خود را کنترل کنند، تأثیر عدم کنترل هیجان بر یادگیری درسی، کنترل هیجان، عادی‌سازی، کلید کشمکش‌ها، دلسوزی، انتخاب احساس، دست شفا‌دهنده
		تکالیف	کنترل هیجان خود با استفاده از مراحل هیجان: ۱. جلوگیری ۲. ارزیابی مجدد ذهنی ۳. تعریف جهت توجه ۴. برنامه‌ریزی فعال، کمک خواص ایجاد فضای برای کنترل هیجان‌ها، متمرکز شدن بر پذیرش و کنترل هیجان‌ها، بر رگه کشمکش‌ها، برگه تمرین بسط، بیان احساسات منفی و مثبت
۴	همدلی	تکنیک	توانایی درک دیدگاه مقابل، حساسیت نسبت به احساسات و افکار دیگران، توجه به عوامل مؤثر در ایجاد همدلی و شرایط ایجاد آن،

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	ردیف
تأثیرات همدلی و آثار مثبت آن را در روابط جمعی و زندگی خود			
ارائه داستان‌هایی در مورد همدلی سپس از دانش آموز خواسته می‌شود که خود را در داستان بجای فرد مورد نظر قرار دهند که شاهد ماجرا هستند. از دانش آموز خواسته می‌شود که به وسیله حرکات چهره و بدنی دست خود و بدون استفاده از کلمات و بیان کلامی به ابراز یک عاطفه و حالت عاطفی خاص بپردازد. از دانش آموزان خواسته می‌شود تا به این صحنه کاملاً دقت کنند و بعد یکی یکی درک خود را از احساسات و صحنه بیان شده ابراز دارند.	تکالیف		
تعریف حل مسئله، درک خود را از اهمیت برنامه‌ریزی در حل مسائل زندگی، بیان موانع حل مسئله و نقش هر یک از موانع را در عدم حل مسائل پیش آمده، موانع حل مسئله / تثبیت / فقدان انگیزش / کنترل هیجان ناکافی	تکنیک		
با استفاده از روش تابلو چراغ راهنما و مراحل شش گانه آن با طرح یک موقعیت یا مسئله‌ای به حل آن در گروه خود بپردازند. استفاده از فیلم پدر و پسر اولیه موانع حل مسئله و توضیح آن از دانش آموزان خواسته می‌شود با توجه به تابلوی چراغ راهنمای بالا و مراحل شش گانه یک موقعیت مسئله‌دار را طرح و با توجه به مراحل بالا در حل مسئله تمرین کنید.	تکالیف	حل مسئله	۵
تعریف استرس و درک خود را از مفهوم استرس، تشخیص نشانه‌های استرس را در خود و دیگران، فرق بین استرس منفی و استرس مثبت، عوامل ایجادکننده استرس و راه‌های مقابله، عکس العمل افراد نسبت به استرس	تکنیک	مقابله با استرس	۶
پیش‌بینی موانع و پاسخ‌های مؤثر به استرس، جملات منفی به دانش آموز می‌گوییم و از آن‌ها می‌خواهیم که آن‌ها را با جملات مثبت جایگزین کنند، تمرین روش آرام‌سازی را با دانش آموزان	تکالیف		
توصیف تصمیم‌گیری در یک موقعیت عینی، لزوم و فایده تصمیم‌گیری در رسیدن به هدف‌های مهم زندگی، عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری	تکنیک	تصمیم‌گیری	۷
استفاده از روش‌های مختلف افراد در تصمیم‌گیری که شامل تصمیم‌گیری احساسی، تصمیم‌گیری آنی، واگذاری تصمیم به دیگران و	تکالیف	مسئولانه	

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	ردیف
تصمیم‌گیری منطقی فهرستی از موقعیت‌های تصمیم‌گیری را بر روی تخته می‌نویسیم و از دانش‌آموزان می‌خواهیم که انتخاب‌های خود را همراه با پیامدهای مثبت آن بیان کنند.			
تعیین اهداف، دستیابی به هدف، تعیین برای خود اهداف کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت، پیشرفت خود به اهداف	تکنیک		
از دانش‌آموزان بخواهید در یک برگه اهداف کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت بنویسید، ارائه مثال‌هایی از اهداف غیرهوشمندانه، تشویق به استفاده از مهارت‌های آموخته‌شده در موقعیت‌های مختلف مانند خانه، اتوبوس، زنگ تفریح مدرسه و ... در گروه‌های کوچک به‌طور تکی از دانش‌آموزان بخواهید اهداف هوشمندانه خود و برنامه کارهایی که به‌منظور رسیدن به آن‌ها ایجاد کند و اگر مایل بودند آن‌ها را به اشتراک بگذارند	تکالیف	ایجاد اهداف مستحکم و هوشمندانه	۸

مطابق جداول استخراج‌شده فوق (جدول ۲)، برنامه یادگیری اجتماعی هیجانی شامل ۸ مقوله هسته‌ای یا هدف است که بر مبنای اهداف و مقوله‌های به‌دست آمده و با الهام از برنامه یادگیری اجتماعی هیجانی پسی (۲۰۰۱)، محتوای آموزش یادگیری اجتماعی هیجانی به صورت زیر طراحی گردید (جدول ۳).

جدول ۳. طراحی هدف، محتوا و فعالیت‌های برنامه یادگیری اجتماعی هیجانی

جلسه	هدف	محتوا
اول	- معرفی و تعیین ساختار و قوانین - شروع شناخت خود و خودآگاهی	- آشنایی اعضا با یکدیگر و تعیین قوانین حاکم بر جلسات و قوانین - تصریح رابطه درمانی - توصیفی از روش درمانی - شروع خودآگاهی - ارائه تکلیف
دوم	- فهم هیجانات	- بررسی تکالیف

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات...؛ نعمتی و همکاران | ۲۵۱

جلسه	هدف	محتوا
		-دریافت بازخورد از جلسه قبل - توانایی تشخیص هیجانات (خوشایند یا ناخوشایند) به همراه آموزش علائم و نشانه‌های جسمانی که با هر هیجان تجربه می‌کنند. -ارائه تکلیف
سوم	- کنترل هیجانات	-بررسی تکالیف و دریافت بازخورد - رشد نسبی در زمینه شناخت و کنترل هیجانی (مثبت و منفی) -بحث در مورد چگونگی کنترل هیجانات: ۱. جلوگیری ۲. ارزیابی مجدد ذهنی ۳. تعریف جهت توجه ۴. برنامه‌ریزی فعال، کمک خواص -ارائه تکلیف
چهارم	-همدلی	-بررسی تکالیف و دریافت بازخورد از جلسه قبل - ارائه داستانی در مورد تجلی همدلی و توصیفی از موقعیت‌هایی که در آن همدلی بروز می‌کند -بیان عوامل مؤثر در ایجاد همدلی/ صمیمیت / توجه/ انگیزشی / شباهت -ارائه تکلیف
پنجم	- حل مسئله	- بررسی تکالیف و دریافت بازخورد از جلسه قبل. -آشنایی مراجع با موانع حل مسئله/ تثبیت/ فقدان انگیزش/ کنترل هیجان ناکافی - نمایش فیلم پدر و پسر اولیه - ارائه تکلیف
ششم	- مقابله با استرس	- بررسی تکالیف و دریافت بازخورد از جلسه قبل - معرفی منابع مقابله با استرس - توصیه‌های مراقبتی کنترل استرس و واکنش افراد در برخورد با استرس (سه مرحله واکنش: مرحله/ علائم خطر/ مرحله مقاومت/ مرحله خستگی) - ارائه تکلیف
هفتم	- تصمیم‌گیری مسئولانه	- بررسی تکالیف و دریافت بازخورد از جلسه قبل - حرکت به سمت یک تصمیم‌گیری مسئولانه که پیامد مثبتی برای خود و دیگران دارد. - شناسایی عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری - به کارگیری تصمیم‌گیری منطقی - ارائه تکالیف
هشتم	-اهداف مستحکم و	- بررسی تکالیف و دریافت بازخورد از جلسه قبل

جلسه	هدف	محتوا
هوشمندانه -مرور، جمع‌بندی و اتمام جلسات	اجتماعی و هیجانی (یادگیری هیجانی و اجتماعی) - تعیین اهداف خاص، قابل‌سنجش، قابل‌دستیابی، مرتبط و بجا (هوشمندانه) بر اساس یادگیری هیجانی و اجتماعی - ارائه تکلیف دائمی	

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش باهدف سنتز پژوهی اثربخشی مداخله یادگیری اجتماعی هیجانی برای دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه و تبیین الزامات آن طراحی و انجام شد. در راستای هدف پژوهش حاضر مطالعات داخلی و خارجی صورت گرفته پیرامون تأثیر مداخله یادگیری اجتماعی هیجانی در حوزه‌های مختلف کودکان دارای آسیب‌های تحولی بررسی و تحلیل شد؛ بنابراین تلاش شد با تلفیق بسته‌های استفاده‌شده در پژوهش‌های مذکور، بسته مداخله یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات رفتاری، ناگویی خلقی، پیوند مدرسه و تنظیم هیجانی دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه ارائه شود. به این نحو به‌خلاف موجود پرداخته شود. بدین منظور با استفاده از روش سنتز پژوهی و با استخراج مقوله‌ها از میان ۱۴ منبع داخلی و خارجی (که با بررسی ارتباط با عنوان، هدف، پرسش‌ها و روش این پژوهش انتخاب شدند)، صورت گرفت در این پژوهش در مجموع ۱۶ مقوله فرعی و ۸ مقوله اصلی یافت شد. در بررسی این پژوهش‌ها می‌توان دید که پژوهشگران به بسته آموزشی یادگیری اجتماعی هیجانی متناسب با مؤلفه‌ها و رویکردهای یادگیری اجتماعی هیجانی، توجه ویژه‌ای داشته‌اند بنابراین تلاش شد در تهیه بسته پیشنهادی از تلفیقی از مؤلفه‌ها استفاده گردد (شامل: ۱) شناخت خود و خودآگاهی، بررسی توانایی خودآرمانی و خود واقعی، رفتارها و نیازهای دانش‌آموزان. (۲) بررسی و فهم هیجانات، توانایی تشخیص هیجانات (خوشایند یا ناخوشایند) به همراه آموزش علائم و نشانه‌های جسمانی که با هر هیجان تجربه می‌کنند. (۳) بحث در مورد چگونگی کنترل

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات...؛ نعمتی و همکاران | ۲۵۳

هیجان‌ات: ۱. جلوگیری ۲. ارزیابی مجدد ذهنی ۳. تعریف جهت توجه ۴. برنامه‌ریزی فعال، کمک خواص، بحث در مورد رشد نسبی در زمینه شناخت و کنترل هیجانی (مثبت و منفی). ۴) ارائه داستانی در مورد تجلی همدلی و توصیفی از موقعیت‌هایی که در آن همدلی بروز می‌کند. بیان عوامل مؤثر در ایجاد همدلی / صمیمیت / توجه / انگیزشی / شباهت ۵) آشنایی مراجع با موانع حل مسئله / تثبیت / فقدان انگیزش / کنترل هیجان ناکافی، بیان مراحل حل مسئله. ۶) معرفی منابع مقابله با استرس، آشنایی با توصیه‌های مراقبتی کنترل استرس و واکنش افراد در برخورد با استرس. ۷) حرکت به سمت یک تصمیم‌گیری مسئولانه، شناسایی عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری، به کارگیری تصمیم‌گیری منطقی ۸) تعیین اهداف خاص، قابل سنجش، قابل دستیابی، مرتبط و بجا (هوشمندانه)، تشویق به استفاده از مهارت‌های آموخته‌شده در موقعیت‌های مختلف اجتماعی و هیجانی. تا بدین نحو بهتر بتوان به هر مؤلفه اساسی موردنظر یادگیری اجتماعی هیجانی پرداخت.

یادگیری اجتماعی هیجانی طبق گام‌های آموزشی به شناسایی و تشخیص هیجان‌ها، یادگیری مراقبت و توجه به دیگران، آگاهی اخلاقی و رفتار مسئولانه کمک می‌کند. یادگیری اجتماعی - هیجانی دارای سه جنبه یادگیری، اجتماعی و هیجانی است که جنبه‌های اجتماعی بازتاب‌دهنده‌ی رشد بین فردی شامل روابط با هم‌تایان، معلمان و اعضای خانواده است. جنبه‌های هیجانی بازتاب‌دهنده‌ی رشد درون فردی و نیز پرورش خودآگاهی است و سرانجام جنبه‌های یادگیری به معنای آن است که مهارت‌های اجتماعی و هیجانی مجموعه‌ای از رفتارهای قابل آموزش و یادگیری از طریق آموزش، تمرین و بازخورد است که ارتباط طبیعی با وظایف و عملکرد مدارس دارد. بسته‌ی آموزشی منبعث از شواهد تجربی و نظری طی گام‌هایی به افراد دارای اختلال یادگیری ویژه این امکان را می‌دهد تا ایده‌های سازگارانه درمان مبتنی بر یادگیری هیجانی و اجتماعی بهره‌مند شوند. شواهد فزاینده‌ای در راستای اثربخشی درمان مبتنی بر یادگیری اجتماعی و هیجانی در آسیب‌شناسی روانی گروه‌های مختلف سنی با مشکلات متعدد وجود دارد و فرا تحلیل‌ها مؤید این مطلب هستند (Kelinberg & Fernell, 2017). در کل با توجه به نتایج

پژوهش‌های مختلف مبنی بر به وجود اختلالات رفتاری در دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه (Taklavi, 2011; Dyson, 2003)؛ همچنین شیوع اختلال ناگویی خلقی در این دانش‌آموزان (Berens et al., 2019) و از طرف دیگر تأیید یافته‌های پژوهشی مختلف بر وجود مشکلات ناایمنی و عدم پیوند و دلبستگی با معلمان و دانش‌آموزان و مدرسه در آن‌ها (Robbie, 2020؛ پیرزادی و شریفی اردانی، ۱۳۹۵) و بالأخره یافته‌های پژوهش مختلف مبنی بر اثربخشی برنامه‌های یادگیری اجتماعی-هیجانی بر تنظیم هیجان، انگیزش و علاقه به تحصیل، مشکلات رفتاری و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان (Bridgeland et al., 2017; Kelinberg & Fernell, 2013)، افزون بر این با توجه به انتخاب نوع سوم مداخله پاسخ به مداخله که هرگونه چالش و مشکل مربوط به مشکلات فرهنگی و آموزشی و ارزیابی حل‌شده تلقی می‌شود و نمونه واقعی اختلال یادگیری ویژه انتخاب‌شده است.

نتایج این پژوهش می‌تواند به فهم بهتر اهمیت آموزش یادگیری اجتماعی و هیجانی بر افراد دارای اختلال یادگیری ویژه کمک کرده و موجب ترغیب درمانگران به استفاده از مداخله یادگیری اجتماعی و هیجانی در کنار مداخلات دیگر گردد. همچنین باعث ارتقای یکپارچگی اجتماعی و توسعه و بهبود تعاملات اجتماعی میان همسالان شود و به افراد برای بهتر شناختن خود کمک کند و این واقعیت به آن‌ها کمک می‌کند تا باهم زندگی کردن و کار کردن با همسالان و معلمان و خانواده و جامعه را بهبود بخشند. تحت کنترل نبودن عوامل تربیتی و فرهنگی تأثیرگذار بر شرایط هیجانی مانند بیان و تنظیم هیجانات و ویژگی‌های همچون مشکلات بین فردی و اجتماعی از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر بود. پیشنهاد می‌شود مفاهیم کلی و فرعی استخراج‌شده از این پژوهش به‌عنوان مؤلفه‌های قابل توجه در تحقیقات کیفی بعدی استفاده‌شده و نیز میزان به‌کارگیری این مؤلفه‌ها در والدین این کودکان بررسی شود. از آنجایی که بسته‌ی آموزشی دارای پشتوانه نظری و تجربی مناسب همراه با محتوی آموزشی خوب برای آموزش به دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری ویژه است، بنابراین برای کمک به این گروه از کودکان می‌تواند مورد استفاده قرار بگیرد.

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات ...؛ نعمتی و همکاران | ۲۵۵

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

سپاسگزاری

در پایان، از همکاری نمونه‌های مورد پژوهش و مسئولین ذی‌ربط و کلیه کسانی که به طرق مختلف در انجام پژوهش تشریک‌مسابعی کرده‌اند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

ORCID

Shahrooz Nemati

 <https://orcid.org/0000-0001-6898-9749>

Rahim Badri Gargari

 <https://orcid.org/0000-0001-7196-6601>

Mohammad

 <http://orcid.org/0000-0001-6898-1311>

Arshadtaleshmekaeil

منابع

- بدری گرگری، ر.، فتحی آذر، ا.، میرنسب، م و احمراری، غ. (۱۳۹۵). تأثیر برنامه تلفیقی یادگیری اجتماعی-هیجانی بر شایستگی‌های روانی-اجتماعی دانش‌آموزان. *فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهشنامه تربیتی*، (۴۸)، ۱۱، ۲۰-۱.
- پیرزادی، ح و شریفی اردانی، ا. (۱۳۹۵). نظریه دلبستگی و مشکلات هیجانی-اجتماعی در دانش‌آموزان با مشکلات ویژه یادگیری: تبیین نظری و کاربردهای بالینی. *تعلیم و تربیت استثنایی*، (۱۳۸)، ۱، ۴۷-۵۶.
- جبارزاده چهاربرود، م.، بیرامی، م.، نخستین گلدوست، ا؛ و هاشمی، ت. (۱۴۰۲). اثربخشی آموزش خودتعلیمی کلامی بر کارکردهای اجرایی و مهارگری شناختی دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری خاص. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، doi: 10.22111/jeps.2023.7532
- حافظی، ا.، توکلی قوچانی، ح.، لشکردوست، ح. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش بازی‌درمانی به مادران بر کاهش مشکلات رفتاری دانش‌آموزان پسر دوره ابتدایی مبتلا به اختلال بیش‌فعالی / کمبود توجه. *دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*، (۴)، ۱۱، ۱-۹.
- رضایی شریف، ع.، حجازی، ا.، قاضی طباطبایی، م؛ و اژه‌ای، ج. (۱۳۹۲). ساخت و آماده‌سازی پرسش‌نامه‌ی پیوند با مدرسه در دانش‌آموزان (SBQ). *روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، (۱)، ۳، ۵۵-۶۷. doi: jsp-3-1-93-3-4
- شجاعی، س.، رستمی، ص. (۱۳۹۶). الگوی پاسخ به مداخله برای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه. *تعلیم و تربیت استثنایی*، (۱۴۶)، ۳، ۵۶-۵۱.
- صدری دمیرچی، ا.، اسماعیلی قاضی ولوئی، ف. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی-هیجانی بر تنظیم شناختی هیجان و مهارت‌های اجتماعی کودکان دارای اختلال یادگیری خاص. *ناتوانی‌های یادگیری*، (۴)، ۵، ۸۶-۵۹.
- ویسمه، م.، استکی، م؛ و میرزاخانی، ن. (۱۴۰۲). مقایسه‌ی اثربخشی آموزش کارکردهای اجرایی مبتنی بر بازی‌های رایانه‌ای و یکپارچگی حسی بر علائم نارساخوانی دانش‌آموزان. *روانشناسی افراد استثنایی*، (۴۹)، ۱۳، ۱۷۲-۱۴۶.

References

- Abbariki, A., Yazdanbakhsh, K. & Momeni, K. (2018). The effectiveness of computer-based cognitive rehabilitation on reducing cognitive failure in Students with Learning Disability. *Journal of Psychology of Exceptional People*, 7(26), 157-127. <https://doi.org/10.22054/jpe.2017.22223.1571>
- Achenbach, T.M., & Rescorla, L.A. (2001). Manual for the ASEBA school age forms & profiles. Burlington, VT: university of Vermont, Research center of children, Youth & families.
- Al-Yagon M, Mikulincer M. (2004). Patterns of close relationships and socioemotional and academic adjustment among school-age children with learning disabilities. *Learning Disabilities Research & Practice*, 19(1):12-9. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-5826.2004.00085.x>
- American Psychiatric Association. (2022). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. Fifth Edition Text Revision (DSM-5-TR). Washington, DC. <https://www.psychiatry.org/home/page-not-found>
- Arthure, A. R. (2003). The emotional lives of people with learning disability. *British Journal of Learning Disabilities*, 31, 25-31. <https://doi.org/10.1046/j.1468-3156.2003.00193.x>
- Auerbach, J. G., Gross-Tsur, V., Manor, O., & Shalev, R. S. (2008). Emotional and behavioral characteristics over a six year period in youths with persistent and nonpersistent dyscalculia. *Journal of Learning Disabilities*, 41, 263-273.
- Berens, S., Schaefer, R., Baumeister, D., Gauss, A., Eich, W., and Tesarz, J. (2019). Does symptom activity explain psychological differences in patients with irritable bowel syndrome and inflammatory bowel disease? Results from a multi-center cross-sectional study. *J. Psychology. Research*, 126:109836. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2019.109836>
- Bridgeland, J., Bruce, M., & Hariharan, A. (2013). The missing piece: A national teacher survey on how social and emotional learning can empower children and transform schools. A report for Casel. Chicago, IL: Author.
- Brovley, M.; Erstad, O.; Herman, J.; Raizen, S. & Ripley, M. (2010). Defining 21st Century Skills. Draft white paper 1. Melbourne: The University of Melbourne.
- Bryan, T.; Burstein, K. & Ergul, C. (2004). The social-emotional side of learning disabilities: A science-based presentation of the state of

- the art. *Learning Disability Quarterly*, 27, 45-51. <https://psycnet.apa.org/doi/10.2307/1593631>
- Cerutti, R., Spensieri, V., Presaghi, F., Renzi, A., Palumbo, N., Simone, A., & Di Trani, M. (2020). Alexithymic traits and somatic symptoms in children and adolescents: A screening approach to explore the mediation role of depression. *Psychiatric Quarterly*, 1-12. [DOI:10.1007/s11126-020-09715-8]
- Chung, M. C., & Chen, Z. S. (2020). The interrelationship between child abuse, emotional processing difficulties, alexithymia and psychological symptoms among chinese adolescents. *Journal of Trauma & Dissociation*, 1-15. [DOI:10.1080/15299732.2020.1788689]
- Cole, P. M., Michel, M. K., & Teti, L. O. D. (1994). The Development of Emotion Regulation and Dysregulation: A Clinical Perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59, 73-102. <http://dx.doi.org/10.2307/1166139>
- Dougal, C., Gao, P., Mayew, W. J., & Parsons, C. A. (2019). What's in a (school) name? Racial discrimination in higher education bond markets. *J fin Econ*, 134(3), 570 -590. <https://econpapers.repec.org/scripts/redir.pf?u=https%3A%2F%2Fdoi.org%2F10.1016%252Fj.jfineco.2019.05.010;h=repec:eee:jfinec:v:134:y:2019:i:3:p:570-590>
- Dyson LL. (2003). Children with Learning Disabilities within the Family Context: A Comparison with siblings in Global Self-Concept, Academic Self-Perception and Social Competence. *Learning Disabilitise Research Practical*, 18(1), 1-9.
- Eisenberg, N.; Spinrad, TL. & Eggum, ND. (2010). Emotion-related self-regulation and its relation to children's maladjustment. *Annu Review Clinical Psychology*, 6:495. <https://doi.org/10.1146%2Fannurev.clinpsy.121208.131208>
- Elias, M. J. (2010). Sustainability of Social-Emotional Learning and related programs: Lessons from a field study. *The International Journal of Emotional Education*, 2(1): 17-33
- Hagood, D. (2015). Social and Emotional Learning in Preschool and Beyond, Center For Applied Policy In Education – Uc Davis School Of Education.
- Jagers, R. J., Rivas-Drake, D., Williams, B. V. (2019). Transformative social and emotional learning (SEL): Toward SEL in service of educational equity and excellence. *Educational Psychologist*, 53(3), 162–184. <https://doi.org/10.1177/0042085920933340>

- Jagers, R. J., Williams, B., Osher, D. (2019). Family matters: Exploring the role of family socialization and parenting practices in promoting the social and emotional learning of children and youth.
- Karizalter, T.J., Caldarella, P., Young, R., Fischer, L., & Warren, J.S. (2016). Implementing Strong Kids school-wide to reduce internalizing behaviors and increase prosocial behaviors. *Education and Treatment of Children*, 37, 659–680. Retrieved from <http://www.educationandtreatmentofchildren.net>
- Kelinberg, G., & Fernell, D. (2017). Deficits in Attention Motor Control and Perception and other Syndromes Attributed to Minimal Brain Dysfunctional. *Journal of Clinics in Developmental Medicine*; 12 (5):138-172.
- Kuhne, M., & Wiener, j. (2000). Stability of social status of children with and without learning disabilities. *Learning Disability Quarterly*, 23, 64-75.
- Lerner, J. (2003). Learning disabilities: theories, diagnosis and teaching strategies (9 thed). Boston: MA:Houghton Mifflin. <https://doi.org/10.1017/S1030011200025185>
- Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3): 197–215.
- McDoniel, M. E., & Bierman, K. L. (2022). Exploring pathways linking early childhood adverse experiences to reduced preadolescent school engagement. *Child Abuse Negl*, 105572. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2022.105572>
- Operto, F. F, Giovanna Pastorino, G. M., Stellato, M., Morcaldi, L., Vetri, L., Carotenuto, M., Viggiano, A., & Coppola. G. (2020). Facial Emotion Recognition in Children and Adolescents with Specific Learning Disorder. *Brain sciences*, 10(8), 473. [DOI:10.3390/brainsci10080473]
- Osher, D., Mayer, M., Jagers, R., Kendziora, K., Woods, L. (Eds.), Keeping students safe and helping them thrive: A collaborative handbook on school safety, mental health, and wellness (pp. 317–341).
- Pasi, R. J. (2001). Higher expectations: promoting social emotional learning and academic achievement in your school, Teachers College, Columbia University.
- Pedersen, A., Haslund-Thomsen, H., Curtis, T., & Grønkjær, M. (2020). Talk to Me, Not at Me: An Ethnographic Study on Health-Related Help-Seeking Behavior Among Socially Marginalized Danish Men. *Qualitative Health Research*, 30(4), 598-609. [DOI:10.1177%2F1049732319868966]

- Porcelli, P., Bagby, R. M., Taylor, G. J., De Carne, M., Leandro, G., & Todarello, O. (2013). Alexithymia as predictor of treatment outcome in patients with functional gastrointestinal disorders. *Psychosomatic Medicine*, 65(5), 911-918. [DOI:10.1097/01.psy.0000089064.13681.3b]
- Ray, C. E., Elliott, S. N. (2006). Social Adjustment and Academic Achievement: A Predictive Model for Students With Diverse Academic and Behavior Competencies School. *Psychology Review*, 35(3), 493-501 <http://dx.doi.org/10.1080/02796015.2006.12087980>
- Taklavi S (2011). Training mothers in play therapy and its effects on the behavior problem of learning disabled children. 1(1), 44-59.
- van den Broeck, A.; Vansteenkiste, M.; De Witte, H.; Soenens, B. & Lens, W. (2010). Capturing autonomy, competence, and relatedness at work: Construction and initial validation of the Work-related Basic Need Satisfaction scale, *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 83, 981-1002. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1348/096317909X481382>

References [In Persian]

- Badri, R., Fathi, E., Mirnasab, M., & Ehrari, G. (2016). The Effect of Integrative Social and Emotional Learning Program on Students' Psycho-social Competencies. *Educational researches*, 11(48), 1-20.
- Jabarzadeh Chaharbrod, M., Beyrami, M., Nokhestin Goldost, A., & Hashemi, T. (2023). The Effectiveness of Self-instruction training on Executive Functions and Cognitive Inhibition of Students with Special Learning Disorder. *Journal of Educational Psychology Studies*. doi: 10.22111/jeps.2023.7532
- Pirzadi, H. & sharifi-ardani, A. (2016). Attachment Theory and Socioemotional Problems in Students with Learning Disorder: Theoretical Explanation and Clinical Applications. *J Except Educ*, 1 (138), 47-56 URL: <http://exceptionaleducation.ir/article-1-760-fa.html>
- Rezaei Sharif, A., Hejazi, E., Gazi Tabatabaei, M., & Ejei, J. (2014). Developing and preparation of school bonding questionnaire (SBQ) in students. *Journal of School Psychology*, 3(1), 55-67. doi: jsp-3-1-93-3-4
- Sadri Damirchi, A. & Esmaili Ghazivaloii, F. (2016). Effectiveness of social- emotional skills training on cognitive emotion regulation and social skills in children with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 5(4), 59-86.

برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات ...؛ نعمتی و همکاران | ۲۶۱

Shojaee, S. & Rostami, S. (2017). The Model of Response to Intervention for Students with Special Needs. *J Except Educ*, 3 (146):51-56. URL: <http://exceptionaleducation.ir/article-1-1081-fa.html>

Vismeh, M., Esteki, M., Mirzakhani Araghi, N. (2023). The Comparison of the Effectiveness of Executive Functions Training Based on Computer Games and Sensory Integration on Students' Dyslexia Symptoms. *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 13(49), 143-172. doi: 10.22054/JPE.2022.62970.2366.

استناد به این مقاله: نعمتی، شهروز، بدری گرگری، رحیم، ارشد طالشمکابیل، محمد. (۱۴۰۳). برنامه پاسخ به مداخله از نوع سوم یادگیری اجتماعی هیجانی بر مشکلات رفتاری، ناگویی خلقی، پیوند مدرسه و تنظیم هیجانی: رویکردی سنتزپژوهانه، روان‌شناسی افراد استثنایی، ۱۴(۵۳)، ۲۶۱-۲۲۹. DOI: 10.22054/JPE.2023.75356.2605

Psychology of Exceptional Individuals is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

